

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

164. Aliqua notabilia circa circumstantias peccatorum in confessione explicandas observantur. Ex p. 9. tract. 9. & Misc. 4. res. 67. alias 66.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

De Sigillo Confessionis. Ref. CLXIV. &c. 421

& hanc sententiam, me citato, nouissimè tenet etiam Cælestinus in *comp. Theol. mor. tr. 1. c. 9. n. 5. diff. 5.* cui adde Tur. in *selekt. disp. 2. cent. 2. censura theologiae*, & Matratium in *D. Thom. tom. 3. tr. de Sacram. in gen. disp. 8. sect. 2. n. 8.* Vide etiam Ochagauia de *Sacram. tr. 3. de Ministro Euchari. q. vi. n. 2.* ubi docet Sacerdotem, vel laicum tangentem Eucharistiam in peccato mortali, etiam sine causa, non peccare mortaliter.

7. Quæro sextò, An qui commisit incestum cum matre, vel filia, aut sorore, teneatur explicare in confessione circumstantiam personæ? Aliqui, & satis probabiliter, respondent affirmatiuè: sed contraria sententia est etiam probabilis; pro qua ego in 1. par. tract. de circumstantiis, res. fol. 3. adduxi Gypcium, & Megalam, quibus nunc addo Cælestinum in *compend. Theolog. moral. tract. 1. cap. 8. q. 7.* & me citato, Bartholomæum à sancto Fausto de *sacram. Pœnit. tom. 1. lib. 4. q. 96.* ubi sic ait: Quia iuxta opinionem Diui Thomæ 2. 2. *quest. 115. a. 1. 9.* & Caictanum *ibi*, omnes gradus consanguinitatis, & affinitatis sunt eiusdem speciei in genere moris, sufficit ut ille, qui cum matre, vel filia, aut sorore carnaliter peccauit, dicat: Commisi incestum semel, vel bis, non explicando personam, cum qua peccauit; & quamuis grauior sit incestus cum matre, vel filia, quam cum sorore, vel cõsõbrina, tamen quia ista grauitas augeret malitiam intra eandem speciem, non est necessariò confitenda. Ita ille. Vide etiam Mancinum in *append. ad praxim vistorum, infirm. pract. 1. dub. 3. §. 8. & certe supra dictam opinionem, in eum §. si fuerit uerit referat.*

8. Quæro septimo, An quando dominus non corrigit famulos, teneatur hanc circumstantiam explicare? Ioannes Sancius in *selektis disp. 6. num. 9.* putat, quòd quando dominus non corrigit mancipia, hæc circumstantia est explicanda, non uero si non corrigit famulum ob salariam seruientem, quia mancipium est sub dominio domini, & ad eius curam pertinet, actiones mancipij dirigere, non tamen famuli.

9. Quæro octauò, An si utatur medijs extraordinarijs, & nimium impudicis in actu uenero, teneatur pœnitens illa specialiter confiteri? Affirmatiuè respondet Philippus Faber de *pœnitent. in 4. sent. disp. 17. q. 2. n. c. 2. n. 34.* Sed ego contrarium teneo, quia hi tactus tantum notabiliter peccatum aggrauant, secus autem si in alienam speciem mutarent; ut si, v. g. quis ante fornicationem inciperet actum sodomiticum, & postea in vase naturali leuaret, nam in hoc casu teneatur illam circumstantiam explicare.

10. Quæro nonò, An D. Thomas omnium Magister senserit circumstantias aggrauantis esse in confessione explicandas? Quidam recentior affirmatiuè respondet, & citat D. Thomam in *4. sent. disp. 16. q. 2. art. 2. quest. iunc. 5.* sed ibi ne quidem verbum inuenitur de hac materia. Dicendum est igitur D. Thomam negatiuam sententiam docere, ut patet *vbi sup. in 4. disp. 16. q. 3. art. 2. quest. iunc. 5. in corp.* ubi sic ait: Quidam dicunt, quòd omnes circumstantias, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, necesse est confiteri, si memoria occurrant. Alij uero dicunt, quòd non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ, quæ ad aliud peccati genus trahunt, & hoc probabilius est. Ita Diuus Thomas. Vnde valde miror aliquos recentiores sententiam, & modestiam tanti Magistri deserere, & opinionem, quam ipse dicit esse probabiliorè, improbabilem vocare. Sed optimè obseruat doctissimus Bafiez in *1. par. quest. 1. art. 6. dubio vlt. conclusione 1.* quòdam ea omnia, quæ eorum iudicio non consonant, grauioribus censuris inurere, idque tanta facilitate, ut merito irrideantur; & re uera bilem sapientibus mouet asserere improbabilem esse sententiam negantem circumstantias aggrauantis in confessione esse aperendas, cum in scholis passim amplectatur, illamque doceant ex uete-

ribus, & recentioribus uiri doctrina, & numero insignes, quos ad fatietatem adduxi in 1. par. tract. de circumstantiis, res. fol. 1. quibus nunc addo Granadum in *3. part. de Sacram. controu. 7. tract. 9. disp. 9. sect. 1. num. 3.* Hurtadum de *Sacram. disp. 9. de pœnit. diff. 3.* Cælestinum in *compend. Theol. mor. tract. 1. c. 8. n. 6.* Præpositum in *3. part. D. Thom. q. 5. de integr. conf. dub. 2. num. 103.* Faustum de *sacram. Pœnit. lib. 4. q. 81.* Kellisonium in *3. part. tom. 2. q. 9. de qualitat. confess. dub. 2.*

RESOL. CLXIV.

Aliqua notabilia circa circumstantias peccatorum in confessione explicandas obseruantur. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 67. alijs 66.

§. 1. Quæro primò, An qui habet votum castitatis, debeat votum explicare, si consilio, vel auxilio fuit iuxta, ut aliquis castitatis votum habens peccaret? Affirmatiuam sententiam docet Leandrus de *Sacram. tr. 1. tr. 5. disp. 8. §. 1. q. 10.* quia qui proximo luxuriam consulit contra obligationem indirectam castitatis peccat, cum hæc obliget me indirectè, ne alios ad luxuriam inducam. Sed mihi magis placet opinio negatiua, quam docui in *part. 7. tract. 11. res. 27.* cum docto, & amicissimo Caramuele, cui nunc addo Patrem Pellizzarium in *Man. Reg. tom. 1. tr. 4. c. 3. sect. 4. num. 9.* ubi sic ait: Queritur, an violenter castitatem Religiosus qui inducit alium Religiosum ad uiolandum votum castitatis? Respondetur non violare; cum votum castitatis obliget uocentem, ut ipse sit castus; non autem ad procurandum ut alij sint casti. Nota tamen in hoc casu contrahi posse malitiam scandali, quatenus Religiosus cooperatur alterius peccato contra suum votum, etsi ea malicia non laueretur voto castitatis, nec in confessione dicti scandali explicari debeat circumstantia voti castitatis. Ita ille, qui citat pro hac sententia Cardinalem Lugo.

2. Quæro secundò, An si quis habuit tactus cum aliqua muliere sine intentione accedendi ad illam; postea mutata intentione statim cum illa copuletur; teneatur non solum copulam, sed etiam tactus, & oscula confiteri? Negatiuam sententiam docet nouissimè Pater Leandrus de *Sacram. tr. 3. disp. 8. §. 6. quest. 10.* Quia licet in dicto casu deficiat finis operantis, propter cuius defectum non possunt tactus coniungi cum fornicatione, & efficere ex hac parte vnum peccatum cum illa; tamen non deficit finis ipsius operis tactus videlicet, seu medij, ratione cuius conuentionis, hæc omnia media inter se, & cum opere principali quod postea sequitur, vnum constituunt peccatum in genere moris; & idèd non oportet in confessione explicari, quia explicata fornicatione, etiam ipsa explicata manent. Ita Leandrus; qui testatur se sensisse doctos modernos à se consultos. Sed ego non discedo à sententia affirmatiua, quam docui, & quam postea me citato docet Eminētissimus Lugo de *pan. disp. 16. sect. 14. n. 556.* & Vasq. in *3. p. 10. 4. quest. 91. dub. 5. n. 27.*

3. Quæro tertio, An in sodomia sit explicanda persona, an videlicet fuerit perpetrata cum masculo, vel cum femina? Nominatiuè contra me negatiuam sententiam docet Leandrus de *Sacram. tr. 5. tr. 5. disp. 8. §. 3. q. 3.* putat enim non esse explicandam personam maris, vel femina, quia hæc in genere moris vnitas sunt speciei, nisi in casu quo mulier esset coniugata, aut voto castitatis adstricta; vel consanguinea, vel affinis. Sed ego affirmatiuam sententiam olim docui, & nunc iterum doceo, & illam me citato tenet nouissimè sapientissimus Pater Quièdo in *p. 2. D. Th. tr. 6. contr. 5. punct. 3. §. 7. n. 56.* ubi tenet, sodomiam cum viro, & cum femina specie distingui, & esse in confessione explicandam. Puto tamen, ut olim dixi, sententiam negatiuam esse probabilem.

Quæ hic est supra Refol. etiam 1. & inserta in Refol. 165. §. 1.

Quæ nunc inuenietur in 10. tr. 1. Ref. 242. & hic supra lege etiam à medio §. vlt. Ref. 101.

Sup. hoc sup. in Ref. 120 & 121.

Sup. hoc sup. in Ref. 131. 132. & in fine Ref. 143. à v. qui etiam, & ex doctrina Ref. 144. si gnauer in §. 1. ad mediū, & in Ref. 163. §. 1. & vlt. magis clarescat doctrina huius diff. lege doctrinā per totam Ref. 142. & aliarum eius annot.

Sup. his sup.
in Rel. 151.

4. Quarto quarto. An Clerici, & Religiosi, si ludendo ludo taxillorum, siue aleatum fraudauerint aliquem in notabili quantitate, teneantur in confessione circumstantiam instrumenti, seu medij aperire, videlicet circumstantiam de ludo taxillorum? Et affirmatiue videtur respondendum; quia cum vsus praedictorum instrumentorum sit secundum ipsos sub mortali prohibitus, & prohibitum etiam sub mortali sit proximum in notabili quantitate fraudare, vt patet ex praeepto de non furando; hinc fit, vt cum proximus notabiliter fraudetur instrumento, seu medio specialiter prohibito, circumstantia instrumenti seu medij nouum peccatum addat; & ideo non solum sit confitenda defraudatio, sed etiam circumstantia medij, quo ipsa fraus facta fuit. Et ita ex Filliuc. Molfesio, & aliis docet Gesualdus in *Theol. mor. tom. 1. tract. 19. c. 4. n. 30.*

Sup. hoc curriculum in fia. Resol. not. praerog. & in 10. c. 4. Resol. 9. 10. & 12.

5. Non tamen hic deseram adnotare nostrum Megalam docere, Clericos, seu Religiosos, si eis non sit facta specialis prohibitio per statuta, siue per Synodalia, ne taxillis, seu aleis ludant, non peccare mortaliter, secluso scandalo, nec teneri in confessione aperire si alios in ludo fraudauerint circumstantiam medij; sic itaq; ait in *p. 1. inst. conf. l. 6. c. 14. n. 8.* Ergo non tam facile affirmandum esse censet praedictos Clericos, aut Religiosos peccare mortaliter, secluso scandalo; quia *d. c. 1. 3. 5. dist. 8. in d. c. inter dilectos*, vbi praecipue fundatur opinio praecitatorum DD. nullo modo imponitur depositionis poena cuius ratione deduci possit Clericos praedictos culpa mortalis esse reos. Nam quoad c. 1. ibi talis poena non exprimitur, sed tantum praecipitur vt tales Clerici alea deservientes, aut desinant, aut damnentur. Vnde Diaz in *sua pract. crim. c. 64.* mitatur Dominicum, & Praepos. qui summam illum Textum videntur tenere, quod per illum imponatur poena depositionis, propter illud verbum, *damnentur*, a quo potius arbitraria poenam denotari ipse affirmat; & eum sequitur Menoch. *de arbitr. ind. lib. 2. centur. 4. casu 399.* Neque in *d. c. inter dilectos*, de depositione a beneficio fit mentio, sed beneficii collatio facta publicis aleatoribus, ac simul vsurariis manifestis propter vilitatem, ac indignitatem aleatorum irritatur. Itaq; patet, publicum aleatorem tantum repellendum esse a beneficio obtinendo, vt notat ibi *gl. 1. & Panormit. in n. 6.* Cum igitur ex praedictis capitulis deduci non possit praedictos Clericos depositione dignos esse, praecitatorum Doctorum affirmantium Clericos praedictos peccare mortaliter, corrui fundamentum; ergo dicendum erit eos non peccare mortaliter.

6. Dices, eos peccare mortaliter ratione prohibitionis Lateran. Conc. vt patet in *c. Clerici, il. 2. de vita, & honest. Cler. vbi praecipitur Clericis, vt aleis, & taxillis eod ludant, nec huiusmodi ludis intersint.* Respondetur, non omnia, quae in *d. c. Clerici*, continentur, esse praeepta, sed quaedam esse de praeepto, quaedam de honestate secundum Pet. vt infert Abbas ibidem imò secundum Innoc. in eod loco, omnia quae in *d. c.* continentur, sunt de honestate, non autem ex praeepto, & ideo sunt ex praeepto, dicit tamen Lessius in *d. dub. 1. n. 5.* hoc tempore non esse vsu receptum, vt obliget ad mortale, nisi quatenus prohibet id fieri cum periculo scandali. Vnde concludendum est, praedictos Clericos, ac Religiosos no peccare mortaliter, vt blasphemando, mentiendo, fallendo, & sic in similibus; nec consequenter, si cessante scandalo, in praedictis ludis aliquem in notabili quantitate defraudauerint, teneri eos confiteri circumstantiam instrumenti, seu medij sibi prohibiti. Cum talis circumstantia ratione dictae prohibitionis speciem non addat, sed satis erit accusare a se in ludo proximum fraudatum fuisse. Huc vsque P. Megala, qui respondet etiam ad alios Canones in contrarium. Sed hanc sententiam approbare non audeo; ideo tu cogita.

7. Nota etiam obiter Leand. vbi sup. *de Sac. tom. 1. tr. 5. disp. 8. §. 8. q. 19.* me cit. docere, Sacerdote in peccato mortali excipientem confessiones centum personarum, non centum, sed vnum peccatum admittere, nec teneri in confessione numerum personarum explicare, sed tantum dicere; audiu confessiones plurimum in peccato mortali. Et hanc sententiam tenet etiam Card. de Lugo *de pen. disp. 16. sect. 3. n. 133.* & illam, vt ego olim, tamquam probabilem admittit Tamb. *opusc. 1. de conf. lib. 2. c. 1. §. 1. n. 55.* Et scob. in *Theol. mor. tr. 7. exa. 4. c. 7. n. 38* qui ex Alpho Vals. Theologus Societ. idem asserit dicendum de Episcopo successit v. g. centum personas ordinante; quidquid in contrarium etiam probabiliter asserat. Ouidio vbi sup. *punct. 5. n. 116.* & alij. Et tandem nota me, & etiam Leand. vbi sup. §. 7. q. 2. 1. nominatim contra me, & alios, docere quod penitens non tenetur confiteri consuetudinem peccandi, etiam si a Confessario de illa interrogaretur, & citat Sanc. Sed hac opinionem ego reprobaui, & nouissimè a Sacra Congreg. Indici. fuit deleta ab operibus Sancij, vnde non est audiendus P. Leand. & ita nostram sententiam praeter DD. a me alibi citatos docet P. Tamb. in *opusc. 1. de Mat. exp. c. 1. f. lib. 2. c. 1. §. 1. n. 3. in fin.* Dicendum est igitur, quod licet penitens non sit obligatus manifestare in confessione consuetudinem peccandi, tamen hoc fallit a Confessario de illa interrogetur.

RESOL. CLXV.

Additiones ad tractatum de circumstantiis in confessione non necessariis explicandis. Ex part. 3. tr. 4. Tel. 67. §. 1. **I**n p. 1. *ne arum res. mor. in d. tr.* probabiliter aliter circumstantias notabiliter aggravantes non esse necessarias in confessione explicandas, & ita docet Becan. *de Sac. c. 36. q. 1. n. 4.* Gran. in *p. 2. D. Tr. contr. 6. tr. disp. 5. n. 11.* Nald. in *sum. ver. circumst. n. 1.* Philliar. *de off. Sacerd. to. 1. p. 2. lib. 2. c. 21.* Molfesius in *sum. 1. tr. 7. c. 12. n. 5. 8. & 68.* vide etiam Tann. in *p. 2. disp. 4. q. 2. dub. 3. n. 48.* Graffium etiam in *p. 2. q. 7. art. 3. n. 11.* quidquid in contrarium asserant Lauorius *tr. de Indulgent. p. 1. c. 14. n. 5.* Estius in *4. sent. disp. 17. §. 9.* ideo addet; Rebell. *p. 2. lib. 4. q. 8. sect. 2. n. 9.* Gutt. *de matr. c. 1. n. 19.* Maldonatus in *sum. q. 19. art. 9.*

2. In *ref. 3.* mulieri peccanti carnaliter cum Sacerdote Religioso, sufficit vt dicat in confessione, Peccatum cum Sacerdote, vel cum sacris Ordinibus initato, & eodem dicendum est de ipso Religioso; sufficit enim, vt dicat: Sum Sacerdos, vel sacris Ordinibus initatus, Ita Molfesius in *sum. 10. 1. tr. 7. c. 12. n. 66. & 68.* & hanc sententiam probabilè putat Caraffa in *p. 2. q. 7. art. 3. n. 27. & 28.* cū Sylu. in *2. 2. q. 15. 8. art. 10.* quidquid in contrarium asserat Nugn. in *add. ad 3. p. 9. art. 2. dub. 3. concl. 5.*

3. In *ref. 4.* sufficit etiam in casu supra dicto, vt Sacerdos, vel Religiosus dicat tantum se violasse votum castitatis, quod habet, non manifestando votum sollemne professionis, vel Ordinis, & idem dicendum est de femina. Hanc sententiam probabilem putat Caraffa in *p. 2. q. 7. art. 3. n. 29.* licet contrariam doceat Sylu. in *2. 2. q. 15. 4. art. 10.* & Nugn. in *add. ad 3. p. 9. art. 2. dub. 3. concl. 5.*

4. In *ref. 5.* sponsus, vel sponsa de futuro, & cum eis carnaliter se committentes, non tenentur istam circumstantiam explicare.

5. Hanc sententiam nouissimè tenet Basil. Pont. *de matr. l. b. 1. c. 6. n. 8.* & illam probabilem vocat Laym. in *Theol. mor. lib. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 6.* licet contrarium teneant Coninch *de Sac. disp. 22. dub. 1. n. 6.* Molina *de inst. 10. 3. disp. 7. 3. n. 8.* Rebellius *p. 2. lib. 4. q. 8. sect. 2. n. 9.* Gutierrez *de matr. c. 1. n. 20.* & Io. de la Cruz in *direct. p. 2. de matr. q. 4. art. 5. dub. 8. concl. 5.*

6. In *ref. 11.* stuprum puella consentiente, non differt, à simplici fornicatione, ideo in confessione sufficit,